

Instytut Pamięci Narodowej

[https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13789,Wystawa-Ofiary-stanu-wojennego-Warszawa-12-grudnia-2006-r.h
tml](https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13789,Wystawa-Ofiary-stanu-wojennego-Warszawa-12-grudnia-2006-r.html)
2021-05-15, 16:01

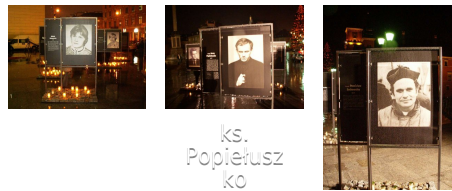
Wystawa „Ofiary stanu wojennego” - Warszawa, 12 grudnia 2006 r.

W dniu 12 grudnia 2006 r. na Placu Zamkowym w Warszawie została otwarta wystawa plenerowa „Ofiary stanu wojennego”, przygotowana przez Biuro Edukacji Publicznej IPN przy współpracy Domu Spotkań z Historią i Ośrodka KARTA. Wystawa przygotowana została według pomysłu i koncepcji Anny Beaty Bohdziewicz i Mariusza Hermanowicza. Autorem projektu graficznego i aranżacji jest Danuta Błahut-Biegańska.

W Warszawie wystawę można było oglądać do 15 stycznia 2007 roku, następnie prezentowana była w Gdańsku, Poznaniu i innych miastach Polski. W zamyśle organizatorów ma być uzupełniana o nowe fotografie i nowe informacje o śmiertelnych ofiarach stanu wojennego.

Józef
Larysz

ks.
Popietusz
ko

ks.
Suchowol
ec

***

Wprowadzenie 13 grudnia 1981 r. stanu wojennego otworzyło nowy rozdział w dziejach komunistycznego terroru w Polsce. Blisko dziesięć tysięcy osób internowano, tysiące aresztowano i skazano na kary sięgające 10 lat więzienia. Znacznie większa jest liczba zwolnionych z pracy, inwigilowanych i szykanowanych. Stan wojenny ośmielił funkcjonariuszy aparatu represji do stosowania stalinowskich metod. Liczba osób, które straciły zdrowie na skutek prześladowań, bicia w trakcie śledztwa lub demonstracji ulicznych pozostaje nieznaną. Represje te nie ustały wraz z formalnym zniesieniem stanu wojennego 22 lipca 1983 r.

Największą ofiarę poniosły osoby, które na skutek działań komunistycznego aparatu przemocy straciły życie. Już od pierwszych dni stanu wojennego ginęli uczestnicy spontanicznych protestów, w następnych miesiącach lista zabitych powiększała się o

kolejne osoby – zastrzelone lub pobite na śmierć w trakcie manifestacji ulicznych, zakatowane podczas przesłuchań, zmarłe w wyniku użycia gazów łzawiących, ofiary skrytobójczych mordów, a także osoby, które na skutek nieustannej presji popełniły samobójstwo.

We wszystkich tych przypadkach śledztwa wszczynane przez komunistyczne władze służyły nie odnalezieniu i ukaraniu sprawców zbrodni, lecz ich ukryciu. Zacierano ślady, świadków zmuszano do milczenia lub składania fałszywych zeznań, morderców uczono, jak mają się zachowywać w śledztwie, starano się dowieść rzekomej „winy” ofiary. Tam, gdzie nie udało się ukryć udziału funkcjonariuszy SB lub MO, sprawy umarzano posiłkując się formułką o działaniu „w obronie własnej”.

Działania mające na celu udokumentowanie popełnianych zbrodni podejmowały podziemne struktury „Solidarności”, Komitet Helsiński i kościelne komitety pomocy represjonowanym. Powstawały listy ofiar, liczące od kilkudziesięciu do 104 osób. Znajdowały się na nich nazwiska osób, które zginęły w wyniku represji o podłożu politycznym, jak też ofiar nadużycia władzy przez funkcjonariuszy MO czy też przypadki niejasne, niemożliwe do wyjaśnienia w warunkach konspiracyjnych.

Próbie wyjaśnienia wszystkich tych spraw podjęła sejmowa komisja nadzwyczajna, powołana w 1989 r., zwana od nazwiska jej przewodniczącego „Komisją Rokity”. Zbadała ona łącznie 122 przypadki zgonów, w przypadku których stwierdzono lub podejrzewano sprawstwo funkcjonariuszy MSW. W 88 przypadkach uznano, iż sprawy powinny zostać wznowione przez prokuraturę – ze względu na podejrzenie dokonania zbrodni przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego, bądź też ze względu na zaniedbania we wcześniejszych śledztwach. Niestety tylko kilka z nich znalazło swój finał przed sądami Rzeczypospolitej, w większości wypadków po kilkunastu latach wciąż nie ma ostatecznych orzeczeń.

Na wystawie przedstawiono sylwetki 56 ofiar z okresu stanu wojennego, jak i okresu późniejszego, w tym trzech księży zamordowanych w 1989 r. Z pewnością nie tworzą one zamkniętej, ostatecznej listy ofiar dekady lat osiemdziesiątych. Na wystawie nie umieszczono sylwetek osób, które co prawda padły ofiarą nadużycia władzy przez poszczególnych funkcjonariuszy, jednak nie miało to podtekstu politycznego: Mirosława Adamczyka, Wojciecha Cieleckiego, Edyty Hnat, Stanisława Kota, czy Franciszka Zdunka. Pozostają też przypadki dotąd niewyjaśnione, wymagające dalszych badań, na przykład sprawy śmierci: Mariana Bednarka, Jana Budnego, Mikołaja Czarnego, Antoniego Domeradzkiego, Aleksandra Hacia, Zdzisława Jurgiewicza, Jerzego Karwackiego, Jacka Krzywdy, Doroty Saszkiwicz, Aleksandra Szustera czy Bogusława Walczaka.

Wszystkie osoby, które posiadają jakiegokolwiek materiały lub informacje związane ze śmiercią tych lub innych osób, prosimy o kontakt telefoniczny: 0-22.431.83.83 lub listowny: Biuro Edukacji Publicznej IPN, ul. Towarowa 28, 00-839 Warszawa.

***

Ofiary stanu wojennego

1. Adamowicz Michał
2. Antonowicz Marcin
3. Barchański Emil
4. Bartoszcze Piotr
5. Browarczyk Antoni
6. Cieślewicz Wojciech
7. Czekalski Józef
8. Drabowska Janina
9. Durda Władysław
10. Franz Roman
11. Frąś Tadeusz
12. Giza Józef
13. Gnida Joachim
14. Gzik Ryszard
15. Jerz Jacek
16. Kamiński Wacław
17. Kopczak Bogusław
18. Kostecki Tadeusz
19. Kowalczyk Stanisław o. Honoriusz
20. Kowalski Ryszard
21. Królik Stanisław
22. Kuchta Marek
23. Larysz Józef
24. Luks Grzegorz
25. Łyskawa Bernard
26. Majchrzak Piotr
27. Majewski Kazimierz
28. Martin Lesław
29. Michalczyk Kazimierz
30. Niedzielak Stefan
31. Pełka Andrzej
32. Podborącyński Bogusław
33. Popiełuszko Jerzy
34. Poźniak Mieczysław
35. Przemyk Grzegorz
36. Rak Stanisław
37. Radomski Mieczysław
38. Rokitowski Mieczysław
39. Sadowski Piotr
40. Samsonowicz Jan
41. Simoniuk Zbigniew
42. Smagur Ryszard
43. Stawisiński Jan

44. Strzelecki Jan
45. Suchowolec Stanisław
46. Szkarłat Zbigniew
47. Tokarczyk Zbigniew
48. Trajkowski Andrzej
49. Wilk Zbigniew
50. Włosik Bogdan
51. Wołoszyn Zbigniew
52. Woźniak Tadeusz
53. Zając Zenon
54. Zieleński Jerzy
55. Ziólkowski Jan
56. Zych Sylwester